

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 9. junija 1869. ~

Gospodarske stvari.

Nova mašinic za robkati koruzo.

Kmetijska družba v Lincu je družbi kmetijski kranjski poslala mašinic, ki se v roko vzame, okoli sterža zasučje in ž njo hitro in lahko ruži (robka) koruza ali turšica.

Ta mašinic, ki jo je iznajdel Filip Schobesberger, posestnik in poštar v Wallern-u v zgornji Avstriji in je za-njo cesarski patent za Avstrijo in Ogersko dobil,*) je prava igračica in vendar človek s samo roko v eni uri 1 vagán ali 2 mernika koruze obrobka prav čisto in celo. Mašinic se odprta položi v dlan ene roke, in ko se z drugo rokó položi en konec turšičnega sterža v njo, se zapre mašinic, in ko se okoli sterža krepko zasučje, je že tudi polovica sterža orobkana. Zraven tega, da se s to mašinic tako hitro in čisto koruza robka, je pa tudi prav po ceni; veljá le 60 krajc.; se vé da brez vožnine.

Družba kmetijska v Lincu jo na vso moč priporoča vsem gospodarjem, ki pridelujejo turšico, in res je taka, da kdor jo vidi, se mu brž prikupi.

Kdor je tedaj želí kupiti, naj se obrne do imenovanega najdenika v Walleru, ali pa do pisarnice družbe kmetijske v Ljubljani, kateri se zraven 60 krajc. povrnejo tudi majhni stroški vožnine.

O kmetijski obrtniji.

Spisal Rihard Dolenec.

(Dalje.)

Pemska in moravska dežela ste tedaj tretja dežela, v kateri kmetijsko obrtnijo nahajamo, in sicer v tacem okrožji in s tacim vspehom, da je vredna velike časti in občne posneme. Socijalizem je Čehe tako povzdignil, da so v resnici to, o čemur narodno-ekonomični pregovor pravi, „da le omikana ljudstva razumejo socijalizem čislati a ga tudi gojiti“. Čehe imamo toraj posnemati, in ako to storimo, smemo si v svesti biti, da nastopi blagostanje tudi pri nas.

Iz mnogo duševnih zavodov in naprav hočem omeniti le kmetijske šole, katerih imajo dozda 2 viši in mnogo nižih, in vse so si brez državne podpore oskrbeli. To pa ni edino; navesti bi se dalo še mnogo družih, sploh znanih naprav, ktere pa v kmetijstvo ne spadajo. Kmetijsko-obrtnih fabrik so si veliko napravili; njihovi ustanovniki so skoro sami manjši posestniki. Tako, na primer, stoji v Prostějovu čisto nova sladovna (Malzfabrik), ktero so bližnji kmetovalci na

*) Zato se ta mašinic ne sme ponarejati; kdor bi to storil, se kaznuje za 25 do 1000 gold.

delnice (akcije) sezidali; prvotno premoženje znaša 10.000 gold. V to fabrico vsak ustanovnik svoj je čmen oddaja; plačilo mu je gotovo in dobro, konec leta dobí pa še na svoje delnice spadajoči dobiček cele fabrike.

Preziraje druge fabrike omenim le še sladkornico v Kroměřížu, ktero so tudi kmetovalci na delnice sezidali, in sicer s privatnim premoženjem od 300.000 gold., to je, 1000 delnic (akcij) po 300 gold. Teh in vseh družih fabrik, bodi-si v rokah posamesnih kmetovalcev ali pa v rokah celih družtev, dobra osnova pa je ta, da kmetovalci in posebno manjši kmetje svoje pridelke dobro in gotovo prodajó, brez vsacega mešetarja ali posrednika, kateri kmetu dobiček le znižuje. Drugo dobro je pa to, da dobiček fabrike ne pride v tuje roke ali še celó iz dežele. Razun ustanovnikov pa tudi vsak drug svoje pridelke lahko v fabrico prodá, samo da se tudi najmanjšim kmetovalcem pomaga, kateri ne morejo ustanovniki biti.

Ako se že v teh deželah, ktere narava gotovo bolj obdaruje nego našo, toliko za socijalno povzdigo kmetijske obrtnosti stori; koliko bolj bi treba bilo nam, da bi enako njim postopali?

Marsikdo trdi, da mnozih nadlog, ki tarejo kmetijstvo, so železnice krive, češ, kar so železnice, je vse minulo. — Na prvi pogled se kaj tacega res dozdeva. Ako se pa reč bolj na tanko pretehta, vidi se, da ni tako. Krive mnozih nadlog niso železnice, ampak krivi so prebivalci dežele sami, kateri si različna svoja gospodarstva po zahtevah današnjega časa prestrojili niso, ampak vse pustili pri starem kopitu. Da se toraj nadlogam v okom pride, treba je se današnjim zahtevam primerno vèsti, to je, treba je skrbeti, da se razvije kupčijstvo po deželi, ktero gotovo ne bode manj blagostanja izbudilo, kakor si ga eni v nekdanji cestni vožnji sanjajo, pri kateri je vpeljava tuje robe vedno večja bila nego izpeljava domače v vnanje dežele.

Da pri današnjih okoliščinah kmetijska kupčija cvesti ne more, to je gotovo, kajti prvič niso pridelki naši v toliki obilnosti, da bi se mogli z družimi deželami meriti; tega pa je razcepljenost kriva. Drugič se pridelki, kar se dobrote tiče, ne morejo meriti s pridelki družih dežel; tako, na primer, naše žito ne z banaškim. Evropejska tanjka volna se ni v stanu meriti z avstralsko; zatega del se v deželah, kjer je reja merinoških in družih žlahnih ovác še pred malo leti cvela, danes vedno bolj opušča.

To so druge dežele že spoznale in se vrnile na drugo pot; to je, vrnile so se do kmetijske obrtnije, dobro spoznavši, da ta dosti enake snovi potrebuje, s ktero v kratkem času kupčija nastane, če tudi le v eni sami snovi, vendar več dobička donaša kakor na več kosov razcepljena. S tem pa ni rečeno, da bi mo-